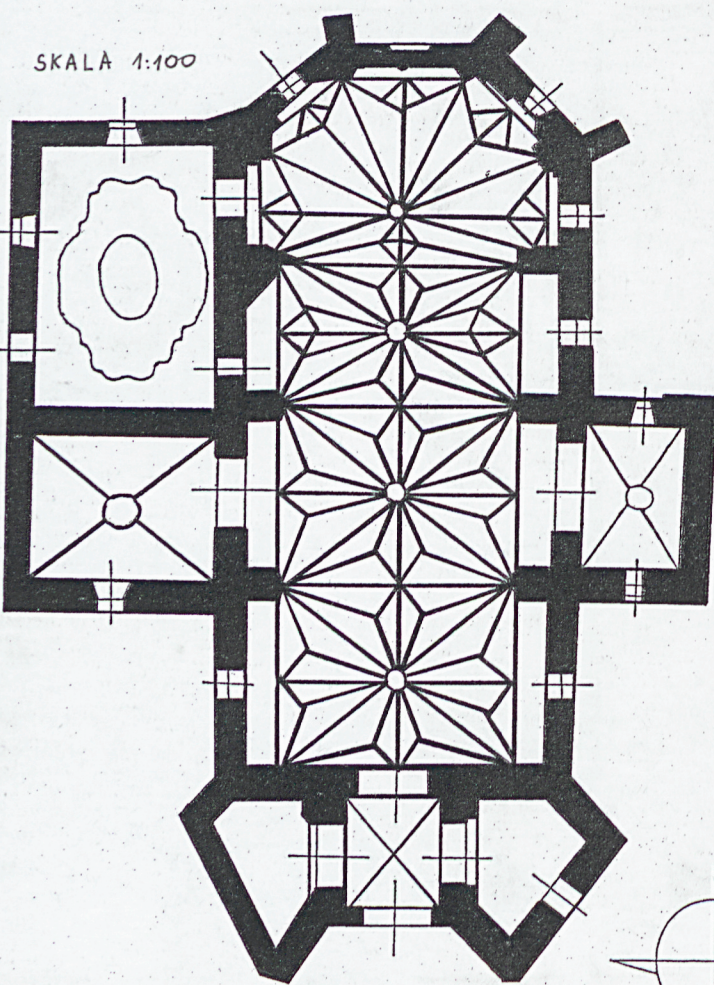
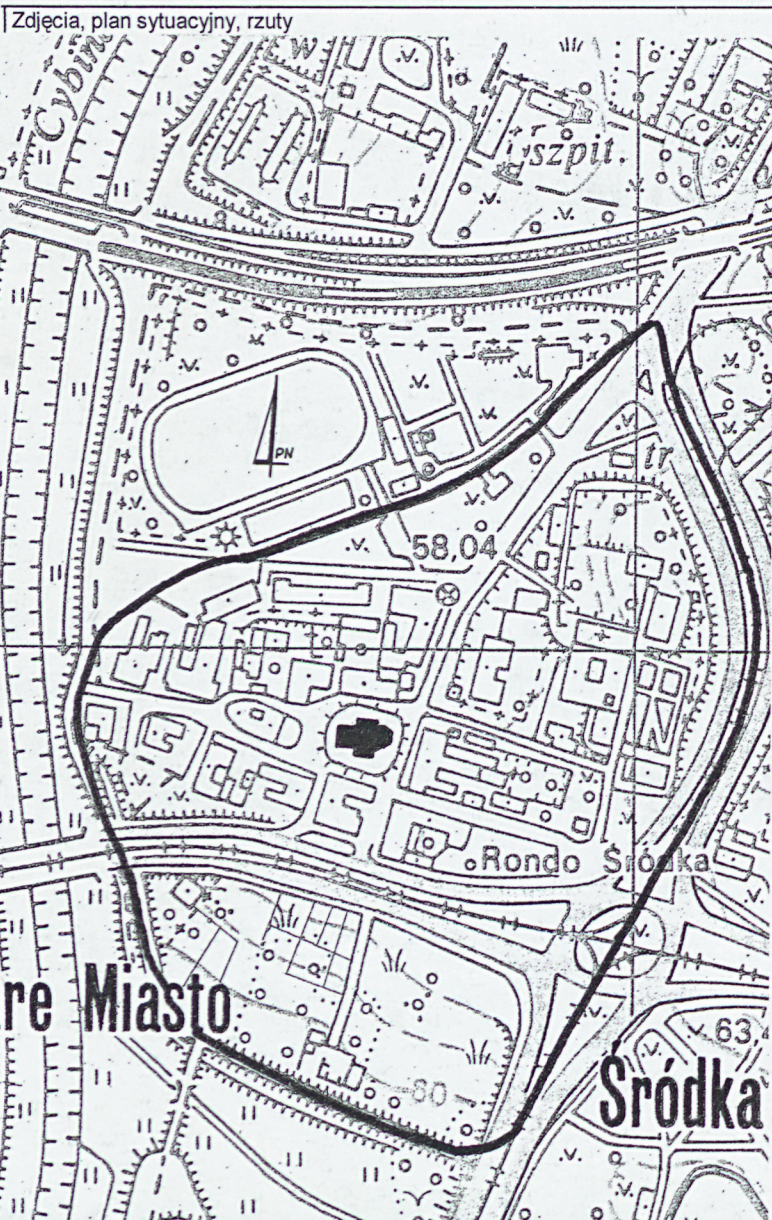

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr	2126	1951/4
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	------	--------

1. Obiekt	2. Czas powstania	3. Miejscowość
Kościół sukursalny p.w. św. Małgorzaty	XIII – XVIII w.	Poznań

Kościół sukursalny
p.w. św. Małgorzaty
rzut poziomy
(schemat)

4. Adres
Rynek Śródecki 61 - 126 Poznań nr hipoteczny [redacted]
5. Przynależność administracyjna
województwo : wielkopolskie powiat : Poznań gmina: Poznań
6. Poprzednie nazwy miejscowości
Poznań
7. Przynależność administracyjna przed 1999 r.
województwo : poznańskie
8. Właściciel i jego adres
Kapituła Metropolitalna w Poznaniu Ostrów Tumski 2. Poznań
9. Użytkownik i jego adres
j/w. kościół sukursalny
10. Rejestr zabytków
Nr: A-168 k23/1000p/A
data : 14.02.1930 r. ; 16.10.2006

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Powstał ok. pocz. XIII w., pierwotnie jako kościół parafialny na Śródcie. Orientowany. Gotycki. Najstarsza wzmianka źródłowa 1253 r. Istniejąca obecnie budowla wzniesiona ok. poł. lub w II poł. XIV w. W XV w. dobudowano kaplicę św. Barbary i wieżę. Pierwotnie nakryty stropem a w pocz. XVI w. sklepiony jednonawowo, po zredukowaniu rozpiętości wnętrza wbudowanymi, przyściennymi filarami. W 2 poł. XVI w. elewacje kaplicy św. Barbary otynkowane i ozdobione fryzem sgraffitowym. Ok. 1652 r. budowa kaplicy z ołtarzem św. Filipa Nereusza. 1658 renowacja kościoła po zniszczeniach przez Szwedów i Brandenburczyków. W 1665 r. erygowana kongregacja Filipinów. W 2 ćw. XVIII w. nowe sklepienia kaplic i zakrystii oraz wystrój wnętrz wraz z ołtarzem głównym. Ok. 1783 r. przebudowane okna sklepienie koszowo i otynkowane elewacje. W 1805 r. zniesiona kongregacja filipińska a kościół włączony do nowo utworzonej parafii archikatedralnej. Kolejne remonty i odnowienia w latach: 1822, 1833 – 1834, 1893, 1908 – pod kier. arch. R. Sławskiego. W l. 1947 – 1948 restauracja obejmująca wymianę tynków w nawie, odsłonięcie gotyckich zacheuszów malowanych na cegle, wnęk pod chórem, okienka pomiędzy zakrystią a kaplicą św. Barbary, oczyszczenie żebier sklepiennych, wykonanie polichromii na wysklepkach, nakrycie wieży dachem, przebiecie nowych wejść: dodatkowego z zakrystii do kościoła i z bocznej kruchty na chór muzyczny. 1972-1973 usunięcie tynków zewnętrznych, rekonstrukcja gzymsu okapowego, oblicowanie dolnej partii elewacji kaplicy św. Filipa kamieniem polnym, pod kier. arch. A. Holasa.

murow. 1253, murow. 2 poł. XIV, kaplica św. i wieża XV, sklepienie pocz. XVI, kaplica poł. 16. 1652, renowac. 1658, restaur. 1904-1908 arch. Róger Sławski, restaur. 1947-1948, 1972-1973, prop. Aleksandra Holasa

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Usytuowany pośrodku Rynku Śródeckiego w Poznaniu, na prawym brzegu rz. Warty i jej odnogi – Cybiny. Gotycki, wnętrza częściowo przekształcone w baroku. Murowany z cegły w układzie gotyckim z tynkowanymi dobudówkami. Jednonawowy, czteroprzęsłowy z nie wyodrębnionym w bryle, trójbocznie zamkniętym prezbiterium, z wieżą od zach. na rzucie kwadratu. Do 2 przęsła korpusu przylega od pld. kaplica św. Filipa Neri, od ptn. kaplica św. Barbary, przy której od wsch. wzdłuż prezbiterium zakrystia. Między skarpami wieży i narożnymi skarpami kościoła zabudowane skośnie i na niewielką wysokość przestrzenie przedsionka od pld. i kapliczki po str. ptn. Wnętrze podzielone wydatnymi przyściennymi filarami łączonymi wzdłuż ścian w ostrołukowe wnęki i stanowiące oparcie dla sklepień. Przęsło prezbiterialne wyróżnione znacznym zredukowaniem filarów i arkad w trójbocznym zamknięciu. Na czołach filarów dodane późnobarokowe pilastry z kapitelami kompozytowymi i wklęsłymi odcinkami gzymsu u nasady sklepień. Sklepienia gwieździste z żebrzem przewodnim, w 2 zach. przęsłach na rzucie gwiazdy ośmioramiennej, w 3 sześcioramiennej. W nawie i w przęśle prezbiterium na kluczach przyściennych gurtów oparte nasady dodatkowych, potrójnych żeber, wsuniętych w kąty gwiazdy. Okna wydłużone, zamknięte łukiem koszowym, za ołtarzem głównym zamurowane okno środkowe, jedyne z zachowanym od wewnątrz pierwotnym podziałem w postaci laski rozwidlającej się w górnej partii na 2 ostrołuki. W 2 przęśle nawy dwie symetrycznie przeprute wielkie arkady o pełnym łuku. Nad nimi stiukowa dekoracja późnobarokowa, regencyjna, kartusze ujęte wicią roślinną i elementami cęgowymi na których wazy z kwiatami. Kaplice prostokątne, ptn. (św. Barbary) głęboka z oknem od zach. zamkniętym koszowo. Kaplica od pld. (św. Filipa Neri), płytka, z dużymi, koszowo zamkniętymi oknami po bokach. Obie sklepienie kolebką skrzyżowaną z lunetami, odpowiednio do osi wydłużenia obu kaplic poprzecznie bądź równoległe do osi kościoła. Na sklepieniu kaplicy św. Filipa stiukowy gładki medalion, na sklepieniu kaplicy św. Barbary, w ramie dwa stiukowe aniołki z atrybutami świętej. Zakrystia prostokątna, sklepiona żaglasto, na sklepieniu stiukowa rama. Kruchta pod wieżą nakryta nowym stropem belkowym otwarta do kościoła ostrołukowym portalem. Pod mensą ołtarzową w prezbiterium mała, gotycka krypta na rzucie kwadratu, dostępna schodami od str. wsch. Pod kaplicą św. Barbary krypta sklepiona kolebkowo.

Z zewnątrz kościół opięty skarpami, przeważnie o 1 uskoku. Od pld. 2 skarpy zredukowane od góry i wtopione w ściany kaplicy św. Filipa, trzeciej – brak. Wschodnia część kościoła, posiada dołem gzyms okapnikowy, obiegający skarpy, zrekonstruowany wg. resztek pierwotnego. Ponad gzymsem wieńczącym zagłębiony, gładki, tynkowany pas fryzowy. Wysoki szczyt zach. dziesięciokrotnie schodkowy, rozczłonkowany pionowo 7 dużymi, tynkowanymi blendami, z których środkowa zamknięta ostrołukiem, pozostałe półostrołukowe. Dolna partia szczytu przesłonięta dobudowaną wieżą. Płasko nakryta wieża przewyższa mury kościoła o kondygnację z oknami zamkniętymi niepełnym łukiem. Naroża wieży ujęte dwiema wysokimi dwuskokowymi skarpami. Między nimi ostrołukowy, trójuskokowy portal o profilowanych ościeżach z prostym uskokiem, ćwierćwałkiem i wklęsłą. Szczyty obu kaplic wczesnobarokowe, dzielone gzymsami i pilastrami w 2 strefach z odpowiednio powtarzanymi spływami. Elewacje zakrystii artykułowane pilastrami w narożach i przy wejściu. Dach kościoła dwuspadowy, z trójpółaciowym zamknięciem od wsch. Na kaplicach dachy dwuspadowe, prostopadłe do nawy, na zakrystii trójszpadowy, dwuuskokowy. Wszystkie dachy kryte dachówką ceramiczną rzymską.

Wokół kościoła mur z bramą wjazdową od zach. i bramką od ptn. Nad arkadą wjazdową bramy płyta z inskrypcją i datą budowy bramy 1786, pod nią data renowacji 1983, powyżej trójkątny fronton. całość przykryta daszkiem zwieńczonym krzyżem.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
4.500 m3	465 m2	cele sakralne	cele sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja udokumentowane od początku XX wieku: <ul style="list-style-type: none"> - 1908 r. – restauracja kościoła pod kierunkiem arch. Rogera Sławskiego - 1947 – 1948 r. – remont obejmujący wymianę tynków w nawie, odkrywki architektoniczne gotyckich zacheuszów malowanych na cegle i ich konserwacja, odkrycie wnęk pod chórem muzycznym - 1972-1973 r. renowacja kościoła pod kierownictwem arch. A. Holasa, obejmująca m. in. usunięcie tynków zewnętrznych, rekonstrukcja gzymsu okapowego, oblicowanie kaplicy św. Filipa w partii dolnej kamieniami polnymi. - 1984 r.- wzmocnienie zach. szczytu kościoła stalowymi odciągami wg. proj. doc. dr M. Krzysztofiaka - 1985 r. – wykonanie kanały osuszającego wokół zewnętrznych murów kościoła - 1998 r. - program remontu kościoła . opr. doc.dr. M. Krzysztofiak. 		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <p>ogólnie dość dobry, konieczność naprawy lub wymiany opierzeń blacharskich wraz z obróbkami blacharskimi, ewentualnie wymiana rynien i rur spustowych, podklejenie lub częściowa wymiana zniszczonych lub uszkodzonych dachówek.</p>	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <p>Opracowanie orzeczenia konserwatorskiego , dotyczącego najpilniejszych prac remontowo – konserwatorskich zarówno przy architekturze jak i wyposażeniu kościoła</p>			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Poznaniu – Archiwum Archidiecezjalne, Ostrów Tumski w Poznaniu.
- Muzeum Archidiecezjalne na Ostrowie Tumskim w Poznaniu.
- Archiwum Miejskiego Konserwatora zabytków w Poznaniu.
- Archiwum Wojewódzkie w Poznaniu.
- Staatliche Feuer Societaat Posen 1804-1918. - Akta Tow. Ubezp. Ogniwych. WAP. Poznań

22. Bibliografia

- Katalog zabytków sztuki w Polsce. Miasto Poznań. Ostrów Tumski, Śródka. red. Z. Kurzewa, E. Linette. Instytut Sztuki PAN. Warszawa 1983.
- J. Khotte. Verzeichnis des Kunstdenkmaler der Provinz Posen. 1898.
- T. Rusczyńska. A. Sławska. Architektura i urbanistyka do 1939 r (w) „X wieków Poznania”.1953.
- A. Dubowski. Zabytkowe kościoły Wielkopolski. 1956.
- I. Jasiecka. H. Kondziela. Przegląd zabytków m. Poznania. 1965.
- B. Krzyślak. Architektura kościoła św. Małgorzaty na Środce. KMP. t. 1, 1997.
- Akta Konsystorza Generalnego Arcybiskupiego. Generalia I. Arch. Archidiecezjalne. Poznań.
- W. Gałka. "O architekturze i plastyce dawnego Poznania ..." WMP. 2001. Poznań.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

plany - archiwum MKZ Poznań

zdjęcia archiwalne - fototeka Wlkp. Wojew. Konserwatora Zabytków

zdjęcia aktualne: - fototeka MKZ Poznań

24. Uwagi różne

karta „zielona” opr. I. Jasiecka. 1956 r.

25. Opracował

Tekst: Piotr Mayer

Plany, rysunki : Piotr Mayer

Zdjęcia fotogr : Piotr Mayer

Miejsce przechowywania negatywów :

fototeka Miejskiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (data, nazwisko wypełniającego)

27. Załączniki:

- wkładka do karty ewidencyjnej - załącznik nr: 1.
- wkładka do karty ewidencyjnej - załącznik nr: 2.

1. Miejscowość	1. Obiekt (nazwa jak w karcie)	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Poznań	Kościół sukursalny p.w. św. Małgorzaty	Awers: zdj: 1.- portal główny, 2.- widok prezbiterium, 3.- brama główna. Rewers: zdj: 4.- przybudówka. od str. pld., 5.- widok nawy od str. pld., 6.- fragm. szczytu schodkowego, 7.- widok prezbiterium.

1.

2.

3.

Wkładkę założył: P. Mayer

Miejsce przechowywania negatywów: fototeka MKZ

4.

5.

6.

7.

1. Miejscowość	1. Obiekt (nazwa jak w karcie)	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Poznań	Kościół sukursalny p.w. św. Małgorzaty	Awers: zdj. 8.- dach kaplicy św. Barbary, 9.- fragment kamiennego lica ściany kaplicy św. Filipa Neri. Rewers:

8.

9.

Wkładkę założył: P. Mayer

Miejsce przechowywania negatywów: fototeka MKZ.